

nerina t. kocjančič

MAJA WEISS, HANNA SLAK IN SLOVENSKI "ŽENSKI" FILM

Slepa pega

V slovenskem filmu je bilo glavnih ženskih vlog bore malo, ženskih režiserk celovečernega filma do leta 2002 pa sploh ne moremo šteti. Prva je bila Maja Weiss s filmom *Varuh meje*. Legenda pravi, da je bila sredi osemdesetih Polona Sepe tik pred tem, da postane prva slovenska režiserka celovečernega filma. Minilo je petnajst let, medtem je Maja Weiss pobrala nekaj nagrad na nacionalnih in tujih festivalih za študentske, kratke in dokumentarne filme, napisala scenarij za *Varuha meje*, ga nekaj časa predelovala in končno tudi posnela. Z *Varuhom meje* nismo dobili samo prve režiserke, ampak tudi kar tri glavne ženske vloge v enem filmu. Film je dejansko presegel povprečje slovenskih filmov, v katerih so ženske le "zunanji dodatek, sprožilec za kakšno zdrabo, ne pa tudi liki, v katerega bi se avtorji poglobljali", kot pravi Jane Kavčič v intervjuju s Silvanom Furlanom v knjigi o režiserju, ki je leta 1993 izšla v zbirki Slovenski film. Zdrahe v *Varuhu meje* povzročajo moški, fantomski varuh meje, ki zgodbi o treh dekletih, njihovih medsebojnih odnosih in odnosu do sveta doda kriminalni nadih. Film odlikuje tudi potovalna dinamika iz ameriških filmov sedemdesetih; v *Varuhu* jo nadomesti edinstvena belokranjska pokrajina ob Kolpi, ki jo lahko doživljamo ob spustu glavnih junakinj v kanuju po reki. *Varuh meje* prinaša v slovenski film svežino motivov in pristopa – je ženski film *par excellence*.

Hanna A. W. Slak je *Slepo pego* (2003) posnela tik za *Varuhom meje* in

za razliko od Maje Weiss vseskozi zavračala sintagmo "ženskega" filma, češ da se filmi delijo le na dobre in slabe, ne pa na moške in ženske. Mogoče tudi zato, ker v *Slepi pegi* nastopata ženski in moški lik, ki naj bi bila po pomenu enakovredna. V resnici pa je tudi tu ženski lik motor dogajanja in tisti, ki skuša najti rešitev za tragično situacijo. Ženska junakinja poskuša stvari spraviti iz mrtvega kota – slepe pege, moški junak, ki se šele proti koncu izkaže za njenega brata, pa lastni izgubljenosti noče ubežati.

Varuh meje in *Slepa pega* sta po stilu povsem različna filma: prvi je baročno poln, drugi izčiščen in hladen, vendar pa oba prikazujeta odtujenost in nerazumevanje med ljudmi. Pri Maji Weiss nerazumevanje izhaja prav iz številnih meja, ki jih ljudje postavljajo: meja med moškim in žensko, meja v seksualnosti, glavah in državah. V *Slepi pegi* glavni vzrok nerazumevanja izhaja iz intime: v družinskih odnosih in med partnerji. Predvsem pa sta to pogumna filma, ki po izbiri tem štrlita iz okvirov slovenske filmske produkcije. *Varuh meje* je prvi slovenski film, ki je prikazal homoseksualno razmerje, *Slepa pega* pa prvi, ki je pokazal na prekletstvo narkomanske odvisnosti.

Slepa pega morda ni ženski film *par excellence*, je pa zato film, ki ima močno žensko junakinja – in že zaradi tega predstavlja pomemben prispevek k slovenski filmski pokrajini. •